

ФРАНЦУЗИ ЛЮБЛЯТЬ СВОЄ КІНО

Матеріали міжнародного семінару “Культурна політика Франції”

Семінар під такою назвою відбувся 26-27 вересня минулого року. Організував його Комітет з питань культури і духовності ВР України разом із Посольством Франції в Україні. В ньому взяли участь народні депутати, українські кінематографісти, представники Міністерства економіки, Міністерства фінансів та Міністерства культури і мистецтв, журналісти. Доповідали заступник начальника відділу міжнародних відносин Міністерства культури Франції Луї Пулез (“Про порядок розробки і формування Державного бюджету Франції в галузі культури”) та керівник управління кіно Національного центру кіно Франції Елізабет Флюрі-Ерар (“Форми і методи підтримки національної кінематографії у Франції”). Вів семінар Голова Комітету з питань культури та духовності ВР Михайло Косів.

Кадр із фільму “Коханці Нового Мосту”.
Режисер Лео Карах. 1991.

У Франції 1996 року було випущено 136 фільмів. Що допомогло вийти на такий рівень?

Франція - батьківщина кіно і французи цим пишаються. Але вони люблять своє кіно ще й тому, що вони патріоти. У цій країні завжди намагалися зробити кіно достатньо захищеним видом діяльності. Захист взяла на себе держава. Незважаючи на те, що, згідно з міжнародними угодами, існує вільний обмін аудіовізуальною продукцією різних країн, Франція вважає, що кожній країні треба дозволити захистити власну культуру. Основну місію в цьому захисті покладено на Національний центр кіно Франції. Та, крім Центру, тут є й інші організації, які захищають французьку аудіовізуальну продукцію, зокрема, Вища рада аудіовізуальних засобів та Служба при прем'єр-міністрів.

Національний центр - державна установа. Вона незалежна, але звітує про свою роботу перед Міністерством культури і Міністерством фінансів. Ця установа покликана регламентувати діяльність кіно, телебачення, радіо.

Центр опікується кіно, виходячи з формули, що кіно є мистецтво і водночас індустрія. І для Центру важливо не тільки підтримати власну кіноіндустрію, а й розвивати мистецтво.

Яким чином? Центр має “Рахунок державної підтримки”. В 1996 році він становив 2.155 мільйонів франків. Звідки беруться ці кошти? Їх одержують з оподаткування

зборів за кіно квитки, з оподаткування телеканалів (найбільша частина суми), оподаткування продажу відеокасет, з інших надходжень. Цей бюджет було використано на допомогу кінематографу, телебаченню та відео. Для того, щоб оподаткування було ефективним, потрібен контроль Центру за діяльністю кінотеатрів, телеканалів тощо. У Франції існує спеціальний додатковий податок, який стягується з прибутків, отриманих від продажу квитків. Він становить 11 відсотків ціни за квиток. Довгий час цей податок був основним джерелом фінансування Центру (останні роки зі зменшенням відвідування кінотеатрів його вага знизилась). Цей механізм працює чітко завдяки суворій **системі контролю** за продажем квитків усіма кінозалами Франції.

Інше джерело - це оподаткування діяльності телевізійних каналів, яке було введено 1986 року. Цей податок не є надмірним тягарем для телеканалів, адже становить усього 5,5 відсотка їхніх прибутків. А із зростанням цих прибутків сума податку також збільшується. Врешті-решт, ця сума перевищила надходження від продажу квитків.

Разом із благополучним становищем бюджету тут високо розвинуто захист авторських прав і плюралістичності.

На що витрачаються бюджетні кошти? На реставрацію давніх фільмів, на прокат, на навчання. Та основні витрати - виробництво фільмів. 130 картин на рік - це 3 мільярди

Кадр із
фільму
"Бетті".
Режисер
Жан-Жак
Бенекс.
1986.

франків. Така кількість фільмів - ознака здоров'я французького кіно.

Населення Франції, на відміну від наших глядачів, не піддалося спокусі телебачення і відео - цих заміників повноцінного кіноперегляду. Тут люди воліють переглядати фільми в кінозалах. Справжня кінематографічна публіка у Франції та, що відвідує кінотеатри, які активно функціонують. Їх у Франції 4500, а останнім часом відкрито ще 30.

Суттєво те, що третина фільмів, які демонструються у цій країні, - французького виробництва. Звичайно, тут свідомі того, що швидкий розвиток супутникового телебачення може змінити співвідношення між кіно і телебаченням. Але у Франції є способи підтримати свій кінопрокат. По-перше, на телебаченні новий фільм може бути показаним тільки через 4 чи аж 9 місяців після виходу на екран, тобто, поки він не "відпрацює" в прокаті. По-друге, в суботу і в неділю, тобто в дні відпочинку, фільми по телевізору не показують, спонукаючи тим самим любителів кіно іти до кінотеатрів (для порівняння: в Україні впродовж 1996 року по телебаченню демонструвалося 6000 назв фільмів). Крім того, у Франції є "Канал +", який спеціалізується на показу фільмів. Він платний.

Звичайно, на виробництво фільмів ідуть кошти не тільки з "Рахунку фінансової підтримки". Випустити фільм у Франції - це дороге задоволення. Середній бюджет фільму - 5 мільйонів доларів США.

Зрозуміло, що продюсер зацікавлений у тому, щоб фільм мав свого глядача і щоб повернув кошти, витрачені на

нього. Проте у Франції тільки один фільм із чотирьох може повернути затрачені гроші. Саме тому кіно й потребує державної підтримки. А загалом поняття комерційного успіху, як вважають представники Центру, відносно і залежить від виду фільму. Втім, трапляється й так, що фільм дає прибуток, незалежно від його успіху у глядача. Це буває тоді, коли телебачення платить великі гроші ще до виходу фільму на екран.

Французька система підтримки кіно цінна тим, що допомагає кіно як мистецтву і передбачає наявність відбіркової допомоги. Якщо навіть наперед відомо, що фільм не матиме фінансового успіху, але його підтримає критика, держава виділяє на такий фільм гроші.

Виникає закономірне питання - для кого знімають такі фільми і чи потрапляють вони в прокат? У Франції існує мережа кінотеатрів некомерційного кіно, де показують фільми експериментальні, мистецькі, інакше кажучи, фільми "не для всіх". Є мережа для молодих кінематографістів і називається вона "Мистецтво і спроби". Звичайно, такі фільми не фінансуються тільки Центром. Але продюсер, одержавши частину грошей від Центру, продає майбутній фільм телебаченню. Він зв'язується із дистриб'ютером, якого знає. Той замовляє потрібну кількість копій, здійснює рекламні заходи - афіші й радіорекламу. Дистриб'ютер - це зв'язок між фільмом і глядачем. Його діяльність - це діяльність фінансового ризику і саме тому той, хто нею займається, має право на автоматичну і вибірккову допо-

Кадр із
фільму
"Леон".
Режисер Люк
Бессон.
1994. Фран-
ція, США.

могу.

Ясна річ, що в дійсності не все так ідилічно. Навіть більше, стосунки між авторами і продюсерами досить складні. Центр сприяє тому, щоб забезпечити авторів його творчу незалежність, узгодити творчу волю автора й інтереси продюсерів. Так чи інакше, автор і продюсер не можуть обійтися один без одного і, крім правового аспекту, у їхніх стосунках є аспект творчий. Твір з'являється на основі глибокого діалогу автора і продюсера. В цьому діалозі автор перевіряє свої ідеї. Йому дуже важливо, щоб продюсер був не просто фінансистом, а й творчим партнером автора.

Кінематограф завжди вважався національним набутком, доступним усім прошаркам. Саме тому дуже важливо його зберегти. І в цьому Франція досягла успіхів.

"Зрозуміло, якщо французьке кіно втратить свого глядача, то наша система розвалиться, - сказала Е.Флюрі-Ерар, - але я спокійна, бо європейські глядачі хочуть дивитися фільми власних виробників". І додала: "У підтримці кіно є щось важливе для кожної країни. За допомогою кіно ми можемо домогтися національного вислову".

Кореспондент
"Кіно-Театру".